

طراحی تکالیف تلفیق محور

محمد رحیمزاده، پژوهشگر

اشاره

تکالیف‌ها و فعالیت‌های یادگیری از جمله گام‌ها و مراحل مهمی در فرایند یاددهی-یادگیری محسوب می‌شوند. معمولاً فعالیت‌هایی با عنوان «تمرین در کلاس درس» و زیرعنوان «فعالیت‌های حین تدریس» طراحی می‌شوند تا دانش‌آموزان با اطمینان بیشتری یادگیری را دنبال کنند. این قبیل فعالیت‌ها به نام تکلیف نیز برای روشنی ادامه مسیر یادگیری در اختیار مخاطبان قرار داده می‌شوند. سؤال این است که: آیا می‌توانیم از تمرین و تکالیف‌های تلفیقی، از نوع تلفیق موضوعی، در کلاس درس بهره بگیریم؟ در این صورت چگونه چنین کاری ممکن است؟ پاسخ به این سؤال‌ها در نوشته پیش‌رو آمده است.

کلیدواژه‌ها: طراحی آموزشی، رویکرد تلفیقی، تکلیف، فعالیت یادگیری

پیوند ریاضی و فارسی

به نمونه تکلیفی مطابق با این قالب توجه کنید:

فیلیم: تکالیف تلفیقی ریاضی و فارسی

در این نمونه که مربوط به تلفیق درس ریاضی و فارسی است، معلم می‌داند که هدف یادگیری و مرور عددهای ریاضی و نیز نشانه‌های فارسی را دنبال می‌کند و اشتراک هر دو این است که می‌توانند به‌عنوان نماد در کنار هم قرار گیرند. بر این اساس، عددها را به حرف‌ها اختصاص داده است و دانش‌آموزان لازم است با دنبال کردن هر ارتباط، تمرین‌ها را انجام دهند.

تلفیق سه‌گانه!

به نمونه دیگری از تکلیف تلفیقی که مربوط به درس‌های علوم،

مواد یادگیری

در فرایند یاددهی-یادگیری، مواد یادگیری دارای اهمیت بسیاری هستند و معمولاً تمامی فعالیت‌های یادگیری تکمیلی مانند تکلیف، تمرین و مواردی از این دست در این بخش قرار دارند. این قبیل فعالیت‌ها معمولاً به‌تثبیت، توانمندی و تعمیق یادگیری کمک می‌کنند و به همین دلیل آن‌ها را می‌توان به‌صورت تلفیقی طراحی کرد تا به‌صورت هم‌زمان و در یک قالب یکپارچه، یادگیری چند موضوع متفاوت را که به یکدیگر ارتباط داده شده‌اند، نشانه‌گیری کنند.

به این منظور شیوه‌های گوناگون طراحی تکلیف تلفیقی وجود دارند که در ادامه، مراحل مرتبط با یک نمونه از آن‌ها آمده است:

🔸 اهداف و مقاصد مربوط به تکلیف موردنظر در هر یک از درس‌های موردنظر مطابق طرح درس از قبل طراحی شده، مشخص شود.

🔸 میان اهداف درس‌هایی که بناست از آن‌ها تکلیفی ارائه شود، نقاط مشترک پیدا شود.

🔸 با توجه به نقاط مشترک، متن اصلی مربوط به بدنه تکلیف طراحی شود.

🔸 سؤال‌ها و موارد انجام‌دانی و تمرین‌کردنی در ادامه بدنه اصلی بیان شود.

▲ کتاب صوتی مشق و تکلیف

**تکلیف‌ها
و تمرین‌های
تلفیقی تأثیر بسیاری
بر یادگیری عمیق و
ماندگار دارند**

منابع

۱. گهتوتی، فرشاد؛ ملک‌محمدی، عارف؛ منصوریان، احسان (۱۳۹۸). جایگاه تکالیف درسی در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان. جلیز. تهران.
۲. حوریزاد، بهمن؛ صفاری، مهدخت؛ روحی، سیمین‌دخت (۱۳۹۳). غنی‌سازی تکالیف آموزشی، سازوکارها. سایه سخن. تهران.

ریاضی و هنر است توجه کنید:

معلم مراحل رشد دانه را آموزش داده است. در عین حال در درس ریاضی، بچه‌ها نمودار را آموخته‌اند و نیز برای نقاشی، آن‌ها تکنیک تازه‌ای را برای مداد شمع‌ی فراگرفته‌اند. معلم طی پروژه‌های از دانش‌آموزان می‌خواهد مراحل رشد دانه را که آموخته‌اند مشاهده کنند، طی دوره‌های زمانی مشخصی، قد گیاه را اندازه‌گیری کنند، اندازه‌ها را روی نموداری نشان دهند و در اولین رویش گیاه و نیز آخرین مرحله که گیاه رشد داشته است، تصویر آن را با همان تکنیک آموخته‌شده نقاشی کنند.

جمع‌بندی

هر زمان معلم تصمیم بگیرد برای تثبیت، تعمیق و بسط یادگیری دانش‌آموزان، شیوه‌ای مؤثر در پیش گیرد، تکیه بر رویکرد تلفیقی پاسخ مناسبی است. به این منظور تکلیف‌ها و تمرین‌های یادگیری برای استفاده در حین تدریس یا پس از آن قابل اعتنا و توجه هستند. در این صورت لازم است معلم بر موضوع درس‌های موردنظر اشراف داشته باشد یا به‌صورت جمعی و گروهی به طراحی دست بزند. این قبیل تکلیف‌ها تأثیر بسیاری بر ماندگاری یادگیری دارند.

۳۵

رشد فناوری آموزشی

شماره ۱

مهر ۱۴۰۰